

A kábítószeres és az alkohol magzatkárosító hatásai

Dr. Kovács Attila

PTE Pszichiátriai és Pszichoterápiás
Klinika

Addiktológia és nőgyógyászat

- Terhesség
- Szexuális úton terjedő betegségek (STD)
 - gonorrhea, lues, chlamydia, trichomoniasis szempontjából az illegális drogfogyasztás fokozott rizikót jelent
 - IV. használatával átvitt fertőzések: HIV
- Immundeficiencia
 - Opiát és THC esetén igazolt
 - Gyakori infekciók, oportunisták kórokozói
 - Hüvelyi, cervicális, endometriális gyulladások, góccok, meddőség
- Hormonális zavarok
 - Vérzészavarok, fertilitászavar, meddőség, osteoporózis
- Precancerosus léziók
 - HPV infekció
- Szexuális abúzus
 - a kábítószer fokozott rizikót jelent

Kábítószerhasználat és terhesség

- Multidiszciplináris probléma
 - Addiktológia: serdülő lányok, fiatal nők drogfogyasztása
 - Szülészeti-nőgyógyászat
 - Neonatológia
 - Infektológia (iv. és STD)
 - Védőnői szolgálat, gyermekvédelem, szociális szféra
 - Gondozás, ártalomcsökkentés, rehabilitáció

Kábítószerfogyasztás és terhesség

1. Világszerte egyre fontosabb egészségügyi probléma
2. gyakorisága nehezen meghatározható
 - Nem kívánt terhességek
 - Vetélések (spontán – legális - illegális)
 - eltitkolt függőségek - gondozatlan terhességek
3. Anyai és magzati morbiditási, mortalitási adatokban nem tükröződnek
4. Hazai helyzet
 - Növekedett az elégtelenül gondozott terhesek száma
 - Tervezetlen terhességek száma
 - Vetélések, megszakítások száma

5. Periconcepcionális, prenatalis, perinatális időszak problémái
6. *Drug exposed* és *drug affected* újszülöttek
7. Közvetlen – késői hatások
8. Fejlődési rendellenesség, vetélés, iu. sorvadás, iu. elhalás, iu. asphyxia, koraszülés, szülés alatti komplikációk, perinatális halálozás
9. Magzat-újszülött többszörös veszélyeztetése
 - Táplálkozás
 - Infekciók
 - Gondozatlanság
 - Droghatás
10. NAS (Neonatal Abstinence Syndrome)
11. Testi fejlődés károsodása
12. Személyiségfejlődés zavara

Az illegális drogok közvetlen terhességi hatásai

- **Opiátok**

- Heroin

- iu. retardáció
 - alacsony születési súly
 - koraszülés
 - iu. és perinatális asphyxia
 - magas neonatális morbiditás, mortalitás
 - Később: hirtelen csecsemőhalál, alacsonyabbak, soványabbak, viselkedészavarok, érzékelési zavarok

- Terápia: absztinencia, vagy

- metadon (heroinnál enyhébb szövődmények)
 - buprenorfin (parciális agonista): teratogenitás nem ismert, enyhébb megvonási tünetegyüttes

- Kokain:
 - Hipertónia
 - Vazokonstrikció (iu. cerberovaszkuláris károsodás)
 - Simaizomgörcs (magzati distressz, méhrepedés, lepényleválás)
 - Uteroplacentáris keringés csökken
 - Teratogén hatás (húgyivarszervek, szív, kraniofaciális fejlődési rendellenességek)

- Amfetamin-típus

Terhesség első heteiben:

- Kardiovaszkuláris és vázizomrendszeri fejlődési rendellenességek

I. és II. trimeszterben leánytapadási rendellenességek, abortusz

II. trimeszter: iu. retardatio, koraszülés, iu. cerebrovaszkuláris léziók (vazokonstriktio)

Újszülöttek elvonási tünetei: alvászavar, tremor, magasvérnyomás, étvágytalanság

Fokozott magzati és anyai morbiditás, mortalitás

- Cannabisz

- iu. súlynövekedésben elmaradás
- Fejlődési rendellenességek?
- Elvonási tünetek előfordulhatnak (opiát-szerű)

- Benzodiazepinek:
 - Placentán könnyen átjut, magzatban magasabb se-koncentráció
 - Szájpadhasadék, sérv előfordulása gyakoribb
 - Újszülöttben
 - Intoxikáció: tónustalanság, nyelés és légzészavar
 - Megvonási szindróma
- Inhalánsok:
 - Vetélések, retardáció, fejlődési rendellenességek, koraszülés
 - Mentális és fizikai retardáció

Összefoglalás

- Hagyományos körülmények között a kábítószerhasználó terhes nem gondozható hatékonyan
- Kiemelt figyelem és megkülönböztetett gondozás szükséges
 - Aktív terhesgondozással a drogfogyasztás általában sikeresen csökkenthető
- Összetett bio-pszicho-szociális stresszorok $\Rightarrow$ magzati és anyai veszélyeztettség
 - Hospitalizáció
 - Detoxifikáció
 - Pszicho-szociális támogatás
 - NAS kezelése
 - Koraszülöttség problémái
 - Szoptatás
 - Prenatalis időszakról – a gyermek 6 éves koráig

A magzati alkohol szindróma

- Leggyakoribb és legőszibb teratogén ártalom
- Lemoine (1968) írta le az alkohol okozta többszörös veleszületett rendellenességet
- 2007:
 - FASD** (Fetal Alcohol Spectrum Disorders)
 - FAS** (Fetal Alcohol Syndrome),
 - FAE** (Fetal Alcohol Effects)
 - pFAS** (Partial Fetal Alcohol Syndrome),
 - ARND** (Alcohol Related Neurological Disabilities)
 - ARBD** (Alcohol Related Birth Defects),
 - SEAE** (Static Encephalopathy Alcohol Exposed)
- **www.faslink.org**

Epidemiológiai adatok

- Esetek többségében nem, vagy később kerül felismerése
- Megbízható epidemiológiai adatok alig vannak
- USA (NYC), Svédország: 30/10 000 összes születés
- Magyarország: ??
 - Kb. 100. 000 élveszületés $\Rightarrow$ 300 újszülött
 - 20.000 érintett (várható életkor alapján)

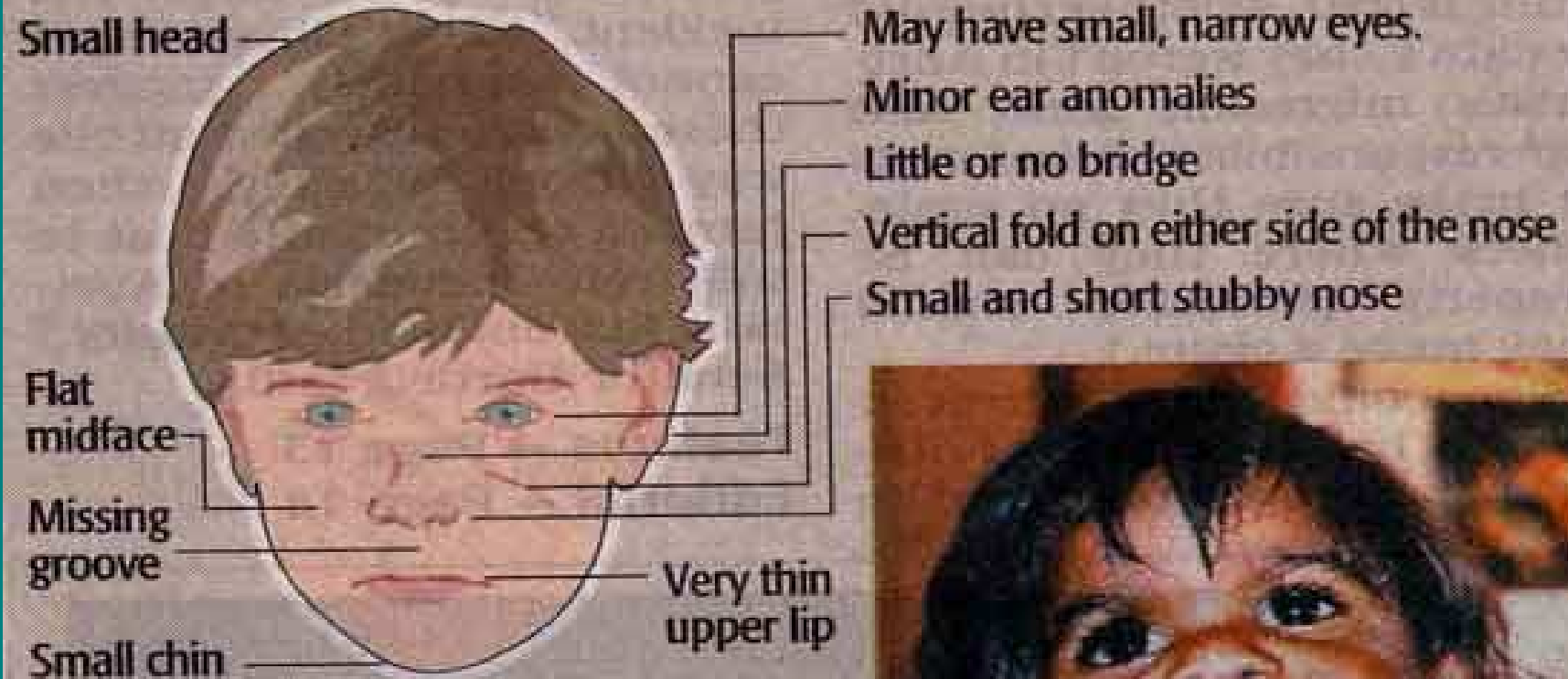
A magzat alkohol-szindróma tünetei

többszörös veleszületett rendellenesség, anatómiai és funkcionális idegrendszeri károsodásokkal

Legjellemzőbb tünetek:

- alacsony születési súly
- visszamaradt testi fejlődés
- jellegzetes arc:
 - rövid szemrések,
 - keskeny felső ajak,
 - lelapult arcközép,
 - az orr és a felső ajak közötti bemélyedés (filtrum) hiánya,
 - ajak-, szápadhasadék,
 - koponya- és agyvelő-rendellenességek.

Foetal alcohol syndrome

Other common disorders

- Hearing impairment
- Visual impairment
- Behavioural and neurological problems

- ritkább anomáliák:
 - csüngő szemhéj,
 - mikroftalmia,
 - fejletlen állkapocs,
 - elálló fülek,
 - rövid nyak, nyaki csigolya rendellenesség,
 - szívfejlődési rendellenesség, angióma,
 - rövid 4. és 5. kézközépcsontok,
 - agyhártya-agyvelősérv (meningomyelokele),
 - vízfejűség (hidrokefalusz),
 - fogrendellenességek,
 - fülkürt átjárhatatlanság,
 - a szem fénytörési rendellenességei.

- **értelmi zavarok:**
 - értelmi fogyatékoság
 - lassú értelmi fejlődés, tanulási nehézségek,
 - probléma-megoldási nehézségek,
 - mozgáskoordinációs zavarok,
 - beszédzavar,
 - hypacusis
- **viselkedészavarok:**
 - hiperaktivitás,
 - figyelemzavar,
 - indulatkezelési zavar,
 - ítélőképesség zavara,
 - beilleszkedési zavarok

A magzati alkohol-szindróma kórétettana

- A magzat alkohol expozíciójának ideje, időtartama, mennyisége szorosan összefügg a szervi rendellenességek előfordulásával.
- A legkisebb rendszeresen fogyasztott alkoholemennyiség, ami károsodást okoz, napi 2 egység (=2 dl bor)
 - Napi 6 egység a magzati károsodás "csak" a kisebb születési súlyban mutatkozik meg.
 - A magzati alkohol-szindróma többi jellemzője az ennél nagyobb mennyiségek esetén jelentkezik.

A magzati alkohol szindróma és az életminőség

- gyakoribb az újszülött- és csecsemőhalál
- értelmi fogyatékoság
- érzékszervi fogyatékoság (hallás- és látászavar)
- társadalmi beilleszkedési zavar
- munkaképesség sérülése